

Bölüm 19

MİMARİ TEKNİK RESİM EĞİTİM MATERYALİ OLARAK MAKET KULLANIMI

Seval ÖZGEL FELEK¹

Giriş

Etimolojik olarak “maket” sözcüğüne bakıldığında Fransızca maquette sözcüğünden alıntıdır. Fransızca sözcük İtalyanca macchietta “küçük çizim, taslak” sözcüğünden alıntıdır (EtimolojiTurkce, 2018). Sözlük anlamı, “Mimarlıkta, sanayide ve bazı sanat dallarında yer alan eserlerin taslak durumundaki küçük örneğidir” (TDK, 2018). “Maket” sözcüğünün Türkçe’deki diğer iki karşılığı da yine Fransızca’dan dilimize girmiş olan “model” ve “minyatür” kelimeleridir. Bu kelimelerin Fransızca aslı ise “modèle” ve “miniature” biçimindedir. Terim olarak ise maket; herhangi bir nesnenin belirlenen ölçekte, aslından küçük ya da büyük olarak bir örneğinin yapılmasını ifade eder (Gürbüz, 2009).

Maket ile ilgili tarihsel içeriğine bakmak için Albert C. Smith (2004)’in, “Architectural Model as Machine: A New View of Models from Antiquity to the Present Day” kitabını incelemek faydalı olacaktır. Smith (2004)’e göre ‘maket’, Fransızca modele, İtalyanca modello olarak ifade edilen Latince modellus’tan gelmektedir. Modellus da, modus kelimesinin küçültme eki almış halidir. Latince’den gelen Modus’un anlamı ise ‘ölçme/ölçü demektir. Maket, kendisinden daha büyük bir objenin, ölçeklendirilerek küçültülmüş bir temsiliyettir. Maket, henüz yapılmamış bir parçanın üretilmesinde plan görevi görerek, bir nevi ilk örnektir. Dunn (2007) model kavramını “(var olmuş olan, var olan ya da var olma olasılığı olan nesnelere veya sistemleri içeren) gerçekliğin temsiliyeti, o olmadan gerçekliğin karmaşıklığının asla temsil edilemeyebileceğini savunur. Janke (1968) mimari fiziksel modelleri beş kategoride sınıflandırmıştır: şehir planlama araştırmaları için modeller, bina modelleri, inşaat ve detay modelleri, iç-mekan modelleri ve özel modeller. Porter & Neale (2000), Janke’nin sınıflandırmasını geliştirerek, mimari fiziksel modelleri: kavramsal, arazi tasarım geliştirme, kütle, mekan, yapısal, iç mekan, aydınlatma, rüzgar tüneli, sunum, sergi ve gerçek boyutlu modeller olmak üzere sınıflandırmıştır (Gürsoy, 2010).

Günümüzde maket sadece mimari alanda değil biyoloji ve tıp alanlarında insan vücudunu incelemek amacıyla, yerküre maketi olarak Dünya’nın küçültülmüş bir örneğini incelemek amacıyla, askeri amaçla, detaylarına göre çeşitli ölçeklerde ve statik ya da hareketli maketler olarak da bulunur.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Ordu Üniversitesi Ünye MYO, sevalozgelfelek@odu.edu.tr

Örnekler konu anlatımları öncesinde hazırlanarak dersin anlatımı zenginleştirilmelidir. Basit geometrik formlarla anlatımlara başlanarak detay çizimlerine kadar devam eden süreçte ihtiyaç duyulan tüm materyaller kullanılmalıdır. Salt bilgisayar ekranından ya da tahtaya çizerek anlatım yeterli değildir. Eğitimci teorik bilgiyi öncelikle sözel olarak anlatmalı, öğrenci gruplarına kağıt üzerinde çizerek göstermeli, daha kapsamlı bir anlatım için maketler üzerinden tartışılmalı ve öğrencinin uygulama yapmasına olanak vermelidir. Öğrencinin uygulama yapma aşamasında ise her öğrenciyle birebir iletişim halinde olmalıdır.

Bir dilin belirli standart dilbilgisi kurallarına sahip olması gerektiği gibi, grafik dilin de belirli uygulama kurallarına sahip olması gerekir. Bu, grafik dilini kullanarak iletişim kurmaya çalışan herkesin aynı dili konuşmasını sağlamanın tek yoludur. Teknik çizimi iş dünyasında sadece mimarlar değil, mühendisler, tasarımcılar, uygulayıcılar yani üretimin olduğu her alan kullanmaktadır. Bazı insanlar teknik çizimi yapabilmeli, bazıları sadece okuyabilmeli ve uygulayabilmeli, bazıları ise her ikisini de yapabilmelidir. Öğrenci iş dünyasının hangi aşamasında çalışacak olursa olsun teknik resim dilini öğrenmesi gerekir. Mesleği için hayati önem taşıyan bu ders de tüm öğrencilerin kavrayabileceği şekilde aktarılmalı ve eğitimi verilmelidir. Anlatılmış olan çalışma da bu amaca hizmet etmek içindir. Eğitim materyalleri geliştirilebilir, farklılaştırılabilir, öğrencilerle yapılacak çalışmalarla dönüşüme uğrayabilir.

Kaynakça

- Bağcı, M. (1995). Teknik Resim. İstanbul: Birsen Yayınevi.
- Doğdu, S., & Arslan, Z. (1993). Eğitim Teknolojisi Uygulamaları ve Eğitim Araç Gereçleri(s. 40-45). İzmir: Zeugma Kitabevi.
- Erten Bilgiç, D. & Konak, N. (2016). Tasarı Geometri- Teknik Resim ve Perspektif . "Tasarı Geometri-Teknik Resim" ve' Perspektif" Derslerinin, Mimarlık Eğitimi Düşünsel Altyapısına Etkisi ve Prof. Dr. Yılmaz MORÇÖL. *Mimarlık ve Yaşam Dergisi*, 1(1), 1-11.Doi: 10.26835/my.257428
- EtimolojiTurkce (2018). Maket. (02/ 08/2018 tarihinde <http://tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=16198> adresinden ulaşılmıştır).
- Gergin, A. (2015). Sanat ve Tasarım Alanlarında Maket Yapımının Tasarım, Üretim ve Sunum Aşamalarına Etkileri. *Yedi: Sanat, Tasarım ve Bilim Dergisi*, 14(1), (s. 157-168).
- Gürbüz, A. (2009). Bina Maketlerinin Eğitim Materyali Olarak Kullanılması ve Öğrenme Üzerindeki Etkisi. Sakarya: Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Gürsoy, B. (2010). The Cognitive Aspects of Model-Making in Architectural Design. Ankara: METU The Graduate School of Natural and Applied Sciences.
- Porter, T. & Neale, J. (2000). Architectural Super Models. MA: Reed Educational and Professional Publishing.
- Smith, A. (2004). Architectural Model as Machine: A New View of Models from Antiquity to the Present Day. MA: Architectural Press.
- Şahin, T.Y., & Yıldırım, S. (1999). Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme, (s. 27). Ankara: Anı Yayıncılık
- Şahinler, O. & Kızıl, F. (2016). Mimarlıkta Teknik Resim. İstanbul: YEM Yayın.
- TDK (2018). Maket (05/08/2018 tarihinde <http://www.tdk.gov.tr> 16198 adresinden ulaşılmıştır).
- Yalın, H. İ. (2001). Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme, (s. 27). Ankara: Nobel Yayınevi.
- Yıldırım, T., Özen Yavuz, A., & İnan, N. (2010). Mimari Tasarım Eğitiminde Geleneksel ve Dijital Görsel-İletişim Teknolojilerinin Karşılaştırılması. *Bilişim Teknolojileri Dergisi*, 3(3), (s. 17-26).